

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

HELCOMi tegevuskavade uuendamine ja selle mõju põllumajandustootjale

Rene Reisner
Keskkonnaministeerium

HELCOM tegevuskavade uuendamine ja selle mõju põllumajandustootjale

- HELCOMi tegevuse Läänemere piirkonnas
- Läänemere tegevuskava
- Läänemere seisund
- Tegevused toitainete vähendamiseks
- Kokkuvõte

HELCOMi tegevuse Läänemere piirkonnas

Sissejuhatuseks

- HELCOM on Läänemere riikide valitsuste vaheline organisatsioon Läänemere merekeskkonna kaitse kokkuleppe rakendamiseks
- Alates 1974. aastast on kokkuleppe peamiseks eesmärgiks parandada Läänemere seisundit
- HELCOM kohustab täitma riikidevahelist kokkulepet, kokkuleppe alusel vastuvõetavaid soovitusi, tegevuskavu, juhiseid, jms

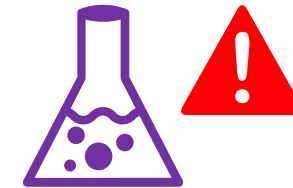
HELCOMi tegevus Läänemere piirkonnas

HELCOMi olulisemad saavutused

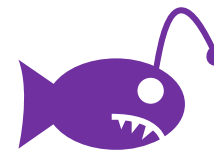
- Ühtlustatud nõuded reoveepuhastusest tekkivate toitainete vähendamiseks
- Ühtlustatud nõuded põllumajandusest tekkivate toitainete vähendamiseks
- Toitainete reostuskoormuse vähendamine poole võrra aastatel 1988-2000
- Läänemere kuulutamine tundlikuks merealaks laevaliikluse jaoks
- Laevaliikluse koordineeritud juhtimise käivitamine
- Peamiste ja eriti ohtlike ainete kasutamise keelustamine
- Kogu piirkonnas ligikaudu 100 merele kõige ohtlikuma reostusobjekti kõrvaldamine ja ohutustamine

Toitained ja
eutrofeerumine

Ohtlikud ained ja
mereprügi

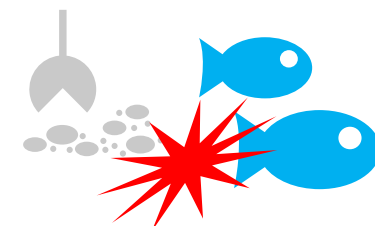
Võõrliigid

Kalapüük

Veealune müra

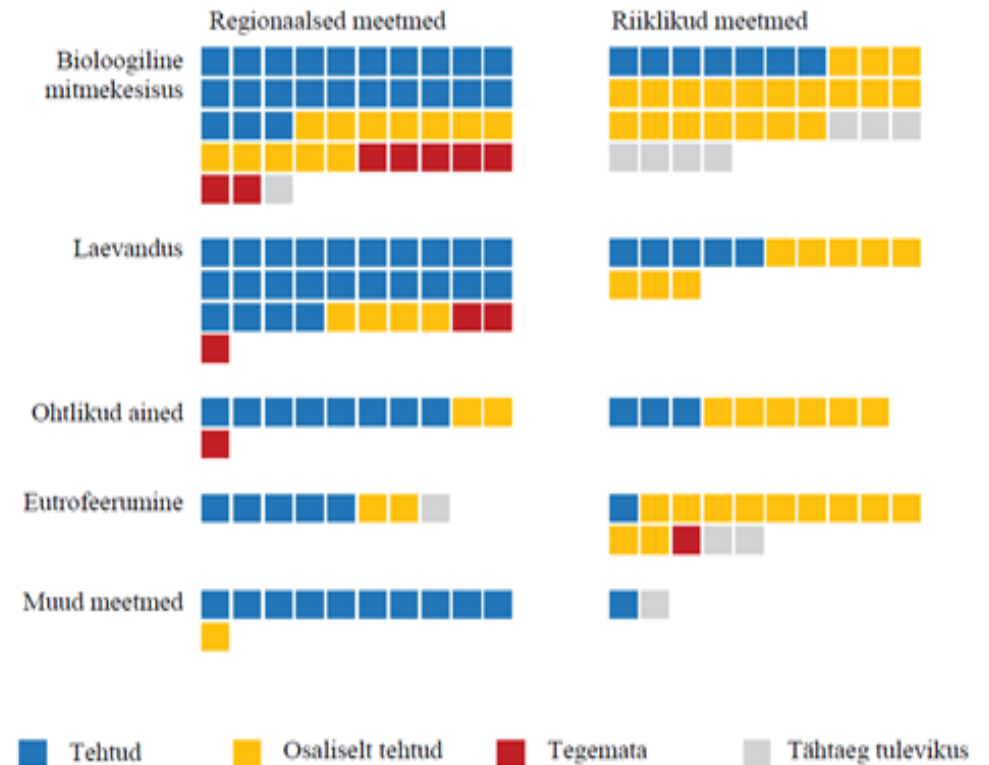

Liikide ja elupaikade
häirimine vees

Läänemere tegevuskava

Esimene Läänemere tegevuskava aastast 2007

- Kokku 177 meedet ja tegevust
- Vähendada toitaineid, Eestist 220 t fosforit ja 900 t lämmastikku
- Piirata ja keelata teatud ohtlike ainete kasutamist, sh vähendada kaadmiumi sisaldust väetistes
- Tõhustada merekaitsealade mõjusust ja kaitsta ohusolevaid liike
- Suurendada reostustõrje võimekust
- Tänapäevaks, regionaalsetest meetmetest 68% ja riiklikest meetmetest 23% tehtud

Läänemere tegevuskava

Uus Läänemere tegevuskava

Visioon

Elujõuline Läänemere merekeskkond tasakaalus toimiva elustikuga, mis tagab mere hea ökoloogilise seisundi ja toetab kestlikku majandustegevust ning piirkonna sotsiaalsel arengul

Eesmärk

Läänemere ökosüsteem on elujõuline ja vastupidav

Eesmärgid

Läänemerd ei mõjuta ohtlikud ained ega mereprügi

Merel toimuvad tegevused on merele ohutud

Eutrofeerumine kahjusta Läänemerd

Horisontaalsed tegevused

Kliimamuutused, seire, planeeringud, sotsiaalmajanduslikud analüüsid ja rahastamine

Läänemere tegevuskava

Ministrite konverents oktoobris 2021

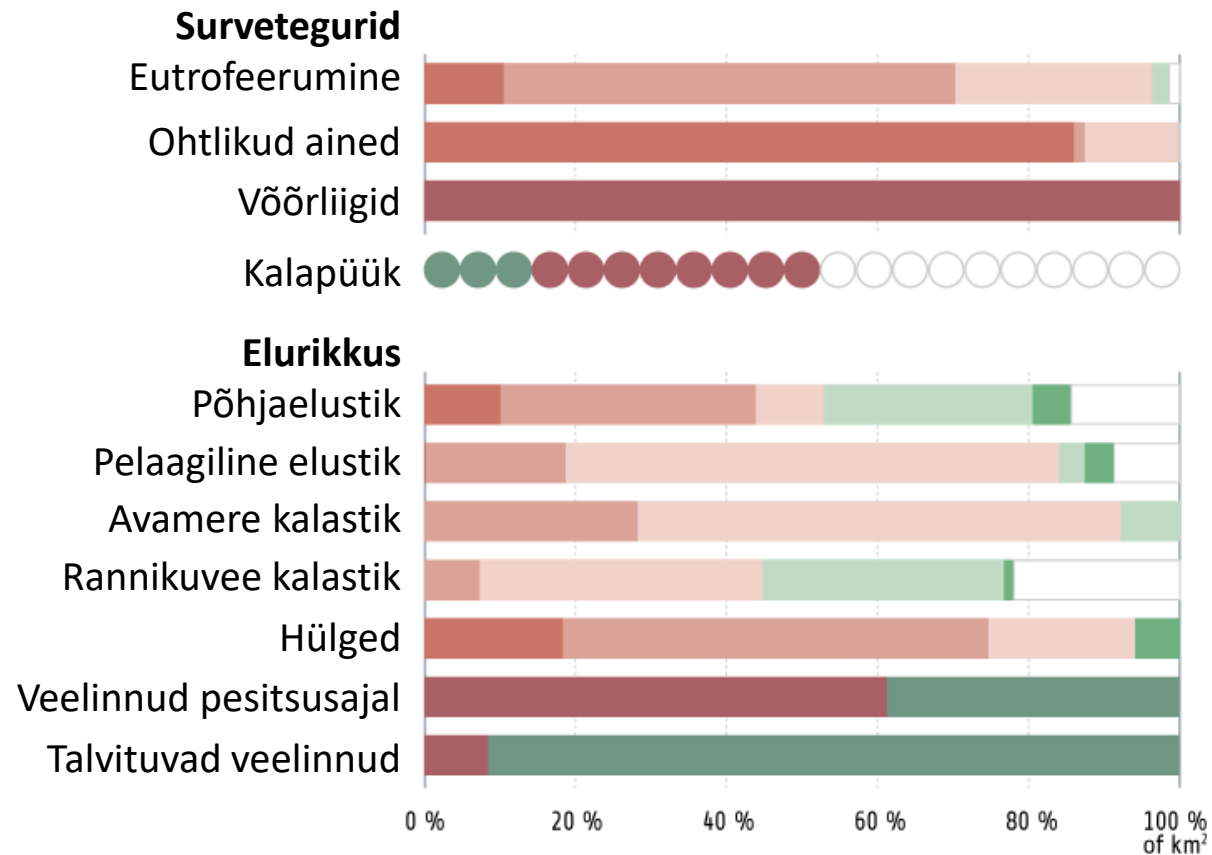
- Uus Läänemere tegevuskava, mis sisaldab iga valdkondade kaupa põhiprobleemide kirjeldusi, eesmäärke ning ligikaudu 300 keskkonnameedet või tegevust mere kaitseks
- Läänemere tegevuskava rakendamise tagamiseks poliitiline deklaratsioon
- Lisadokumendid
  - Mereprügi regionaalne tegevusplaan
  - Meremüra regionaalne tegevusplaan
  - Mereala ruumilise planeerimise regionaalne tegevusplaan
  - Läänemere toitainete taaskasutamise strateegia
  - Kliimamuutuste faktilaht
  - HELCOMi teadus- ja arendustegevuse plaan
  - Mõned asjasse puutuvad HELCOMi soovitused
- Taustinfo
  - Vana Läänemere tegevuskava rakendamise ülevaade
  - Läänemere tegevuskava uuendamise meetodika ja protsess
- Läänemere merekeskkonna kaitse konventsiooni muudatus, mis muudab põllumajanduse keskkonnakaitset käsitlevat konventsiooni lisa.

Läänemere seisund

Läänemere seisund ei ole hea

Integreeritud seisundi hinnang

Läänemere seisund

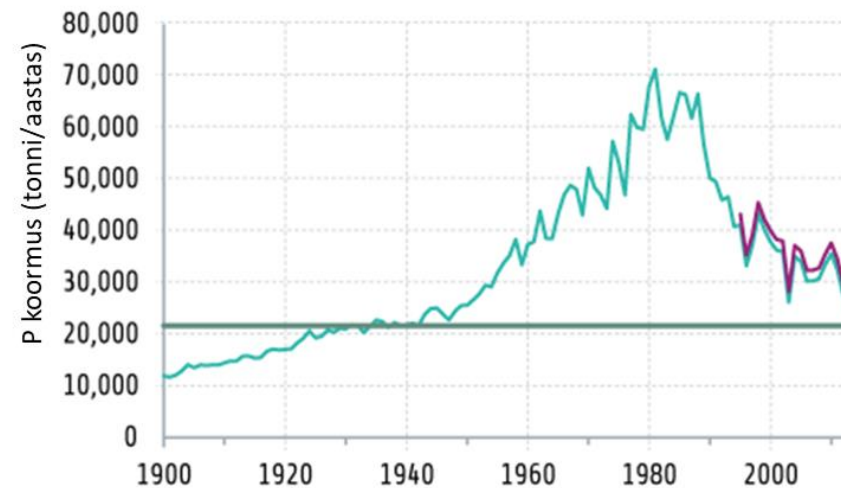
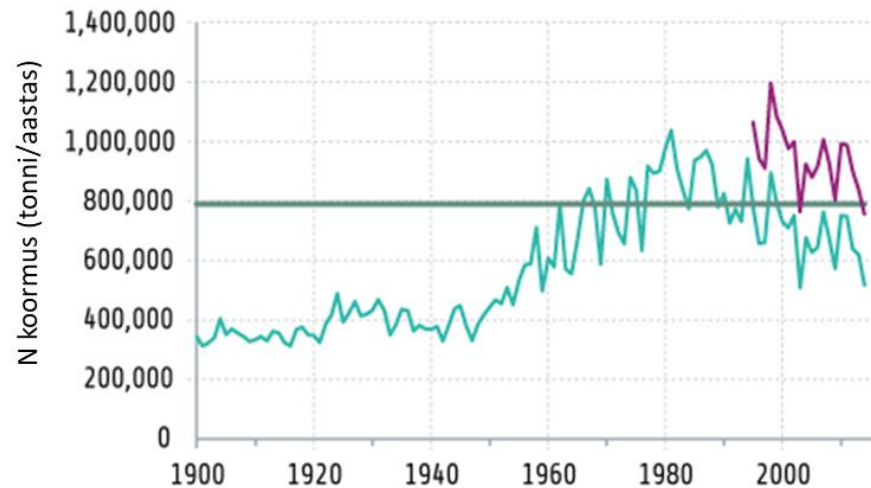
Lämmastik, fosfor ja eutrofeerumine Läänemeres

Maismaa reostuskoormus ja kogu reostuskoormus

Lämmastik

Fosfor

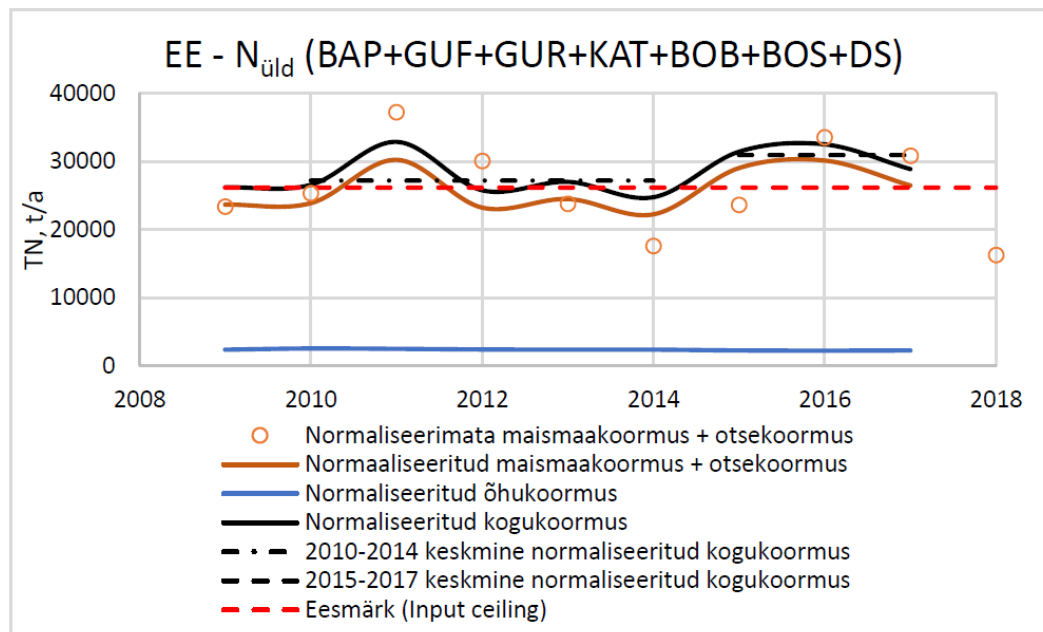
— Kogu reostuskoormus
— Maismaa reostuskoormus

— Maksimaalne võimalik reostuskoormus

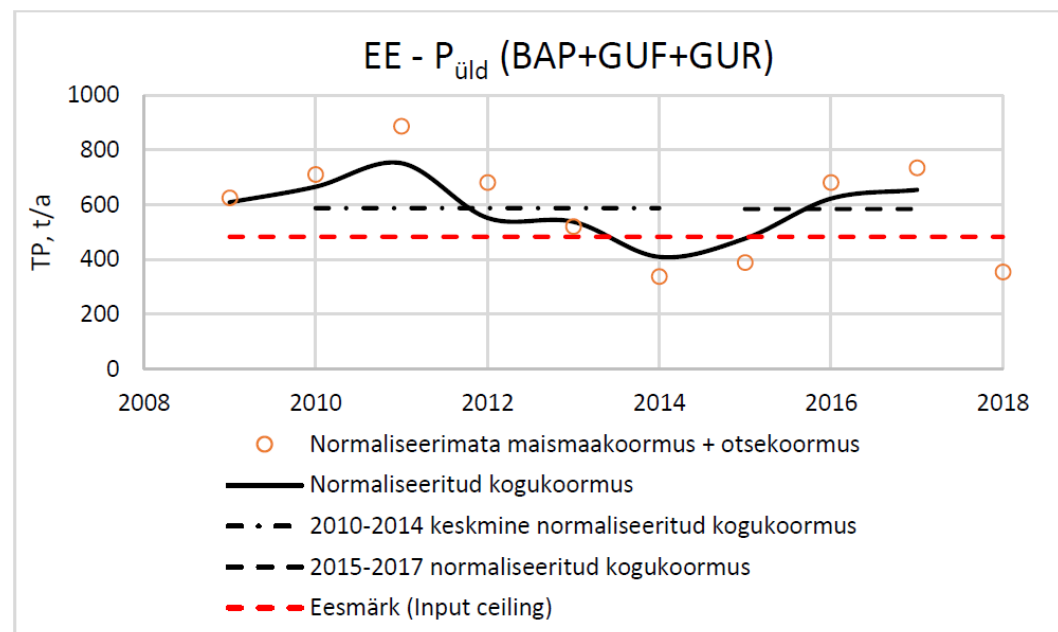
Läänemere seisund

Lämmastiku ja fosfori koormus Eestist

Lämmastik

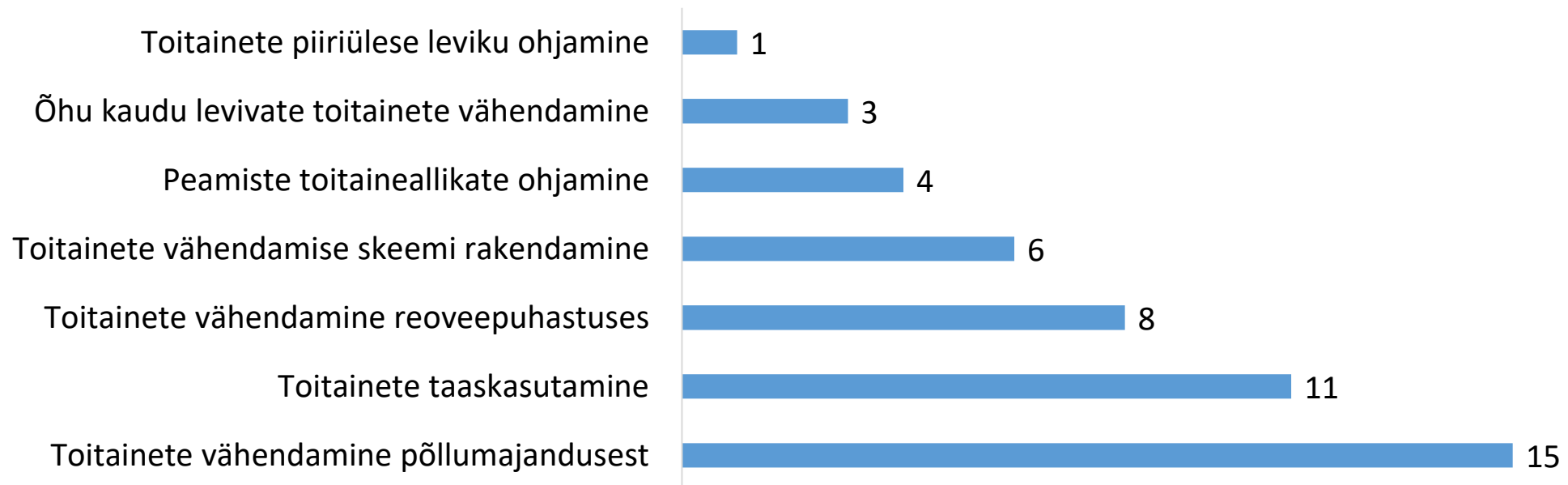

Fosfor

Tegevused toitainete vähendamiseks

Uued ja olemasolevad meetmed toitainete vähendamiseks uues Läänemere tegevuskavas

Tegevused toitainete vähendamiseks

Toitainete vähendamine põllumajandusest

- Puhverribade kohaldamine fosforikao vähendamiseks teatud kohtades
- Täppisväetamine ja kohandatud väetamine lämmastiku kasutamise tõhususe tõstmiseks
- Põldude lupjamine mulla struktuuri parandamiseks ja fosforikao vähendamiseks
- Mahepõllumajanduse osakaalu suurendamine
- Väetise ja sõnniku kasutamise piiramine sügisel pärast saagikoristust
- Tootjate, ametiasutuste ja otsustajate vahelise infovahetuse ja teadlikkuse parandamine
- Parimate praktikate ja uuenduslike tehnoloogia kasutuselevõtu edendamine
- Parima võimalik tehnika koostamine kasvuhoonegaaside vähendamiseks loomapidamises, sõnnikuhoidlates ja sõnniku laotamisel
- Soovitused riikidele sõnniku käitlemiseks hobuste, kitsete, lammaste või karusloomade kasvatamisel
- EL-i parima võimaliku tehnika rakendamine
- Vabatahtlike meetmete ajakohastamine
- Konventsiooni põllumajandust puudutava lisa rakendamine
- Meetmed riigi tasandil väetiste kasutamise koguse vähendamiseks
- Võimaluste selgitamine väetiste või liigsete toitainete kasutamise maksustamiseks

Tegevused toitainete vähendamiseks

Toitainete taaskasutamine

- Toitainete kasutamise üle arvepidamise täpsustamine
- Põllu- ja farmipõhine toitainete arvestus ja toitainete tasakaalu/bilansi arvestamine
- Toitainete tasakaalu arvestav väetamine liigse väetiste kasutamise vältimiseks
- Uued meetmed toitainete taaskasutamiseks
- Fosfori taaskasutamine ja selleks vajalike tehnoloogiate ja meetodikate väljatöötamine
- Taaskasutatavate toitainete ohutuse tagamine
- Teadmiste ja info levitamine ning koostöö toitainete taaskasutamiseks
- Majanduslikud, rahanduslikud stiimulid toitainete taaskasutamiseks

Toitained reoveepuhastusest

- Asulareovee puhastite töö tõhustamine
- Tehismärgalade kasutamine
- Toitainete taaskasutamine reoveepuhastites
- Hajaasustuse reoveepuhastuse tõhustamine
- Uute reoveepuhastuse tehnoloogiate kasutuselevõtt regioonis
- Pesuvahendite fosforisisalduse vähendamine

Tegevused toitainete vähendamiseks

Toitainete vähendamise skeem

- Rahvusvaheline koostöö piiriüleste veekogude toitainete vähendamiseks
- Toitainete vähendamise skeemi metoodika ajakohastamine
- Toitainete vähendamiseks vajalike meetmete tõhususe hindamine
- Toitainete vähendamise regulaarne hindamine
- Toitainete vähendamise hindamiseks seiresüsteemi ajakohastamine, seiramata alade hindamine

Peamiste toitainete allikate ohjamine

- Uute nn Läänemere tulipunktide määratlemine
- Uute tulipunktide mõju vähendamiseks investeerimisprogrammide koostamine
- Tulipunktide määramise ja hindamise kriteeriumite ajakohastamine

Tegevused toitainete vähendamiseks

Konventsiooni põllumajandust puudutava osa muutmine

- Väetiste ja sõnniku kasutamine, arvestades pinnase iseloomu, taime vajadusi, kasutatud fosfori koguse kohta arvestuse pidamine aasta või mitme aasta keskmisena
- Nõue sõnnikuhoidlate katmiseks õhuemissioonide vähendamiseks
- Nõue sõnnikuhoidlate lekkekindluste tagamiseks ja kontrollimiseks
- Lisatakse põllumajanduse ja keskkonnakaitsega seotud spetsiifiliste terminite loetelu, et riigiti teineteisest paremini aru saada

Kokkuvõte

Eesti prioriteedid

- Toitainete vähendamine ja loodusliku koormuse täpsustamine
- Keskkonnaseisundi halvenemise vältimine ja selle sisuline tähendus
- Lisanduva toitainete koormuse vältimine uutes arendustegevustes, nt kalakasvandused
- Kompenseerivad tegevused nende sisuline tähendus
- Laialdasem vetikate ja karpide kasvatamine ja sellega seotud tööstus
- Riikide võrdne kohtlemine toitainete vähendamisel
- Merre suubuvate jõgede nn loodusliku seisundi ja looduslähedase toitainete koormuse määramine
- Fosfori ja lämmastiku looduslähedase sisalduse täpsustamine meres

Kokkuvõte

Uue Läänemere tegevuskava rakendamine

- Rakendamise aeg ja eesmärgid – kuni aastani 2030
- Konventsioonis ja riikide vahel kokkulepitu on kohustuslik
- Vastuvõetud tegevuskava on riigile täitmiseks
- Kõik riigid peavad panustama meetmete rakendamisse nii riigi tasandil kui ka koostöös teiste riikidega

Kokkuvõte

Tegevuskava uuendamise edasine ajakava

- HELCOMi huvigruppide konverents 11. märtsil 2021
- Tegevuskava koostamine peatükkide kaupa kuni juunini 2021
- Märtsis 2021 edastame selleks hetkeks valminud materjalid kõikidele asjast huvitatuile Eestis arvamuste ja ettepanekute esitamiseks
- Augustis 2021 ametlik kooskõlastamine ja esitamine ametiasutustele, huvigruppidele kooskõlastamiseks ja ettepanekute esitamiseks
- Septembris 2021 Vabariigi Valitsuse seisukohad uue Läänemere tegevuskava kinnitamiseks
- Oktoobris 2021 Läänemere riikide ministrite kohtumine

Täiendav info

www.envir.ee

www.helcom.fi

rene.reisner@envir.ee